

i riket, för sin del bevilja denna skola ett årligt anslag af 400 kronor, att ställas till skolstyrelsens förfogande, för att bereda skolans i allmänhet fattiga elever undervisning i det lefvande språk, som kan anses för deras förkofran, hvar och en i sitt yrke, nödigast.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1877.

Th. Strömberg.

N:o 18.

*Af Herr **H. L. Rydin:** Dels om tillägg till 5 kap. 3 § strafflagen, dels ock om underdånig skrifvelse angående inrättande af särskilda fängelser för minderåriga straffångar, som ej fyllt 18 år.*

Uti den till 1873 års Riksdag afgifna berättelse gjorde Riksdagens Justitieombudsman frågan om vårt fängelseväsendes förbättring till föremål för en särskild framställning med anledning af en under föregående året utkommen förtjenstfull skrift, som ahandlat orsakerna till återfall i brott. I likhet med författaren till denna skrift framhåller Justitie-ombudsmannen bland annat, såsom en väsentlig brist i vårt straffväsende, att den unge förbrytaren (under 20 år) undergår likartad bestraffning som den äldre, i stället för att underkastas en speciel straffbehandling i särskilda för de unga afsedda förbättringsanstalter, hvarjemte påpekas, huruledes straffpåföljden, medborgerligt förtroendes förlust, har ett väsentligt hinder för hans räddande åt samhället såsom en nyttig medborgare.

Efter väckta motioner företog Riksdagen denna fråga jemte öfrigt, som blifvit anmärkt om svenska fängelseväsendets brister, till behandling och afgaf dels det förslag till ändring af strafflagen 2 kap. 19 §, hvarigenom den tid, för hvilken medborgerligt förtroendes förlust ådömes, kan nedsättas till ett år, dels ock en underdånig skrifvelse af den 24 Maj 1873, hvari Riksdagen hos Kongl. Maj:ts an-

höll, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida ej lagen bör undergå förändring i den syftning, dels att förbrytare under 18 år må kunna, i stället att för undergående af ådömdt straff hållas i de vanliga straffanstalterna, insättas i särskilda af staten eller med konungens tillstånd af enskilda inrättade förbättringsanstalter, der en för deras sedliga upptuktelse och fysiska utveckling mera ändamålsenlig behandling kan dem egnas, dels ock att, i enlighet med grunderna för det s. k. progressiva fängelsesystemet, till straffarbete dömda förbrytare må tillåtas att, om de ej genom sitt uppförande inom fängelset gjort sig deraf oförtjente, under sista delen af strafftiden åtnjuta ett större mått af frihet, så att den, som varit längre tid i enrum innesluten, ej nödgas omedelbart derur utträda i det fria, och att gemensamhetsfången, innan han lösgifves, förflyttas i någon anstalt, inrättad af staten eller, med konungens tillstånd, af enskilda, af den beskaffenhet, att fången, på samma gång han hålles till tvångsarbete, dock tillerkännes större sjelfbestänningsrätt än med den vanliga fängelsedisciplinen är öfverensstämmande, samt att Kongl. Maj:t till nästa Riksdag framlägger de förslag i ärendet, som påkalla Riksdagens medverkan eller godkännande. Denna skrifvelse, omförmäld i Justitie-ombudsmannens berättelser, har blifvit öfverlemnad till fängvårdsstyrelsens utlåtande, utan att ännu något utlåtande blifvit af samma styrelse afgifvet, ehuru, efter hvad jag har mig enskildt bekant, det lär vara att inom kort tid förvänta. Men derföre att något utlåtande ej ännu blifvit afgifvet, hafva ej omsorgerna uteblifvit för förbättrade anstalter inom fångvården och för underlättande af möjligheten för de straffade att efter utståndet straff återgå till en lofflig och nyttig verksamhet. Till afhjelpande af de brister, som vidlåda bestraffning af fångar, som begått svårare förbrytelser, hafva åtgärder blifvit vidtagna. Hit hör, på sätt Justitie-ombudsmannen i sin berättelse till förra årets Riksdag omförmäler, på lagstiftningens område det välbetänkta stadgandet i Kongl. förordningen den 30 Maj 1873, att alla, som äro dömda till straffarbete på längre tid än två år, skola undergå en viss del af denna strafftid i cellfångelse. Vidare hafva genom beviljade statsanslag på senaste tiden nya straffängelser blifvit uppförda och andra äro under uppförande, hvilka bättre än förr motsvara tidens fordringar och lemna tillfälle att begagna de anordningar för fångarnes undervisning och ändamålsenliga behandling i öfrigt, som utgöra föremål för nutidens sträfvan. Tillika har genom lemnade anslag till nattcellers inrättande i en del af de gamla gemensamhetsfängelserna olägenheten af fångarnes förvarande i gemensamma soffrum blifvit afhulpen. Och slutligen har för unga förbrytare och andra, som ej ännu gått långt på brottets bana, fängelset vid Nya Varfvet vid Göteborg blifvit iordningställt, som upptager vissa personer, hvilka, dömda till straffarbete på viss tid *utöfver 2 år*, vid strafftidens början icke uppnått aderton år eller ock efter fylda aderton år blifvit dömda för brott, som icke medfört medborgerligt förtroendes förlust och icke heller varit för sådant brott straffade.

Till vanartad ungdoms förbättrande hafva äfven enskilda bemödanden fortgått. Af "Föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina" hafva uppfostringsanstalter blifvit inrättade, som emottaga bland andra till förbrytelse förvunna barn, som icke uppnått 15 år. Äfven har för beredande af omvårdnad om frigifna fångar och deras återförening med samhället samma förening varit verksam, och hafva efter detta exempel föreningar här och der i landsorten bildat sig.

Tager man i betraktande de åtgärder, som sålunda blifvit vidtagna, skall man emellertid finna, att ännu en väsentlig lucka finnes uti omvårdnaden för de olyckliga, som förbrutit sig mot samhällets lagar. Ingen särskild uppmärksamhet har blifvit egnad åt de unga förbrytare, som, befinnande sig i åldern af 15—18 år, ej gjort sig skyldiga till så grof förbrytelse att de kunna få sig ådömdt straffarbete utöfver 2 år, men begått mindre förbrytelse, hvilken dock medför medborgerligt förtroendes förlust. Dessa, som äro i den olyckliga belägenhet att de ej kunna, såsom de som i samma ålder begått svårare förbrytelser, intagas på Nya Varvet, underkastas samma behandling, som äldre straffångar, och utgå merendels ur fängelserna lika litet förbättrade, som dessa. Brännmärkta med vitsordet om medborgerligt förtroendes förlust, sakna de utväg att vinna arbete och bröd. Det straff, som dessa olyckliga äro underkastade, saknar all förmåga att förbättra dem. Begås stöld under vanliga omständigheter, så plägar strafftiden inskränkas till en eller annan månad, och straffet blir i sådant fall föga känbart. Blir den unge förbrytaren ådömd längre strafftid, är han med ännu ej utvecklade själskrafter och med en böjlig vilja, som behöfver föräldrars eller uppfostrares vård för att riktas till det goda, renas och stärkas, mera utsatt för att förderivas än förbättras af cellstraffet; detta kan ej annat än utöfva en förslappande och förslöande verkan. Då i allmänhet i våra cellfängelser anordningar för undervisning saknas, och det arbete, som förelägges, är af den art, att det lika litet utvecklar iakttagelseförmåga och skärper omdömet, som det uppöfvar kroppskraften, utkommer ynglingen håglös och liknöjd, och om han, såsom vanligen är fallet, saknar huld och skyld, så blir han, med betyg om vanfrejd på fickan, snart prisgifven åt nya förbrytelser.

Om man besinnar, att antalet straffångar i åldern 15—20 år under senare åren uppgått till ett antal af 500, samt att stöldmålen blott i Stockholm, deri minderårige varit tilltalade, under åren 1864—72 uppgingo till 709 stölder och 2,169 snatterier, så inser man af hvilken vigt det är att åtgärder vidtagas för att åt samhället rädda dessa unga brottslingar. I de flesta länders lagar har man tagit särskild hänsyn till dessa unga förbrytare och mildrat straffets art och mått, på samma gång man vidtagit åtgärder för att det skall verka till tukt och bättring. Sådant skamstraff, som medborgerligt förtroendes förlust, ådömes ej de unga förbrytarna äfven der eljest sådana straff användas, t. ex. i tyska strafflagen; och särskilda förbättringsanstalter inrättas eller ock vidtagas anordningar i fängelserna

för att kunna lämpa straffet på ett sätt, som dessa förbrytares ålder och lefnadsställning fordra.

Äfven Sveriges Riksdag har förut haft dessa frågor till behandling. 1873 års Lag-Utskott föreslog i det betänkande, som legat till grund för Riksdagens ofvan åberopade skrivelse, hvori hemställes huruvida ej lagen bör undergå förändring, så att förbrytare under 18 år må kunna, i stället för att undergå straff i de vanliga straffanstalterna, insättas i särskilda af staten eller, med konungens tillstånd, af enskilda inrättade förbättringsanstalter, bland annat att brottsling under 18 år, som blifvit dömd till straff, som i allmänhet medför förlust af medborgerligt förtroende, ej till sådan påföljd må dömas. Betänkandet bifölls den 19 Maj samma år i dess helhet, äfven i denna punkt, af Andra Kammaren. Vid föredragningen den 20 Maj i Första Kammaren blef denna punkt förkastad utan diskussion, sedan andra i sammanhang dermed föreslagna ändringar blifvit förkastade. Vid det nordiska juristmötet i Stockholm 1875 var af n. v. generaldirektören för fängelserna framställd till diskussionsämne frågan, om ej ändring bör ega rum i straffbestämmelserna för ifrågavarande förbrytare, så att i stället för medborgerligt förtroendes förlust tiden för frihetsstraffets undergående förlängdes.

Under sådana förhållanden, som ofvan angifna, kan ej gerna sättas i fråga behöfligheten, ja nödvändigheten af förändrade bestämmelser om straffet för unga förbrytare, så att det länder dem till förbättring i stället för motsatsen. Man kan ej ensamt hänvisa till enskilda bemödanden och enskilda föreningars verksamhet i människokärlekens tjänst. Den brottslige måste genomgå en tuktans skola i fängelset, innan han kan med framgång blifva föremål för enskildas omsorger, hvartill kommer att under nuvarande förhållanden minderåriga förbrytare mellan 15—20 år ej kunna upptagas i någon uppfostringsanstalt på samma gång de, derest de ej begått så svår förbrytelse, att de mottagas vid Nya Varvet, ej äro, såsom de så väl behöfva, föremål för förbättringsomsorgen i fängelset. Vid fråga om det sätt, hvarpå det onda skulle afhjelpas, kan man ej undgå att finna, att detsamma sammanhänger med bristen i nuvarande strafflag och sättet för verkställighet af fängelsestraff samt med behovet af en förbättrad anordning af vårt fängelseväsende, hvarå senast uppmärksamheten blifvit fäst genom en för ej länge sedan utgifven vetenskaplig afhandling. Önskvärdt vore derföre, att åt särskilda komiterade uppdroges att utarbete förslag till afhjelpande af de brister, som i detta hänseende vidlåda vår lagstiftning, och till anordning af de anstalter, som böra vidtagas för att genomföra ett förbättradt straffsystem.

Då emellertid den genomgripande förändring, som behöfves, ej bör hindra att genast vidtaga åtgärder till räddande af unga förbrytare, så är af vigt att tillse hvad som i afvaktan på den större reformen bör kunna genast åtgöras. Härvid möter oss i första rummet såsom hinder för den unge förbrytarens återförande till en nyttig samhällsverksamhet, den för honom alldeles olämpliga straffpåföljden

af medborgerligt förtroendes förlust. Jag vill ej tala om det orimliga att ådömas förlust af hvad som icke eges. En minderårig är i allmänhet i saknad af behörighet att kunna utöfva någon slags allmän befattning. Genom nedsättning af tiden för medborgerligt förtroendes förlust till ett år inträder dessutom för den minderårige brottslingen i allmänhet vid myndiga år behörighet till förvärfvande af de rättigheter, som han såsom förlustig af medborgerligt förtroende ej eger utöfva. Denna straffpåföljd verkar således endast till skada för förbrytaren såsom minderårig, eller under den tid, då han från delaktighet i statsverksamheten i alla fall i allmänhet är afstängd. Men ej nog med att denna straffpåföljd verkar förhindrande för den unge brottslingens återupprättande; den är egnad att i tid förekomma hans tuktan till bättring. Medlidandet för den unge förbrytaren och den påföljd straffet medför afhålla mången från att befordra en yngling till straff, som eljest varit för denne behöfligt och nyttigt. Man vill ej genom vanfrejdstämpingar föranleda hans förderfvande för hela framtiden; och på detta sätt får mången onäpst fortgå på brottets väg, som kanske hejdats, om han i tid blifvit tilltalad och straffad.

På samma gång det är af vigt för möjligheten att kunna återupprätta den unge förbrytaren, att denna straffpåföljd ej honom ådömes, är det äfven nödvändigt att han göres till föremål för särskild och olika behandling med öfriga straffångar. Likasom i andra länder och efter samma grundtanke, som ledt till inrättning af straffanstalten vid Nya Varfvet, vore önskvärdt att en särskild straffanstalt för dem inrättades och att, till dess en sådan blir färdig, vissa af länsfängelserna, med anordning af undervisning så väl i allmänna ämnen, som särskildt i slöjd, blefve för dem bestämda.

På grund af hvad jag nu anfört får jag föreslå:

1:o att strafflagen 5 Kap. 3 § erhåller följande tillägg:
 "Dömes brottsling af den ålder, nu säges, till straff, som i allmänhet medför förlust af medborgerligt förtroende, då skall han ej till sådan påföljd dömas, vare dock oskicklig att intill dess den ådömda strafftiden utlupen är vittnesmål aflägga";

2:o att Riksdagen aflåter underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke för minderåriga straffångar, som ej fyllt 18 år, men icke begått förbrytelser, som medföra straffets undergående vid Nya Varfvet vid Göteborg, särskilda fängelser må kunna bestämmas och deras bestraffningar derstädes förenas med särskilda åtgärder för straffångars undervisning och sedliga förbättring.

Stockholm den 24 Januari 1877.

H. L. Rydin.